

Sénat de Belgique

Session ordinaire 2003-2004

3-29

Séances plénières

Mercredi 17 décembre 2003

Séance de l'après-midi

Annales

Belgische Senaat

Gewone Zitting 2003-2004

Handelingen

Plenaire vergaderingen

Woensdag 17 december 2003

Namiddagvergadering

3-29

Les **Annales** contiennent le texte intégral des discours dans la langue originale. Ce texte a été approuvé par les orateurs. Les traductions – *imprimées en italique* – sont publiées sous la responsabilité du service des Comptes rendus. Pour les interventions longues, la traduction est un résumé.

La pagination mentionne le numéro de la législature depuis la réforme du Sénat en 1995, le numéro de la séance et enfin la pagination proprement dite.

Pour toute commande des Annales et des Questions et Réponses du Sénat et de la Chambre des représentants: Service des Publications de la Chambre des représentants, Place de la Nation 2 à 1008 Bruxelles, tél. 02/549.81.95 ou 549.81.58.

Ces publications sont disponibles gratuitement sur les sites Internet du Sénat et de la Chambre:
www.senate.be www.lachambre.be

Abréviations – Afkortingen

CD&V	Christen-Democratisch en Vlaams
CDH	Centre Démocrate Humaniste
ECOLO	Écologistes
FN	Front National
MR	Mouvement réformateur
PS	Parti Socialiste
SP.A-SPIRIT	Socialistische Partij Anders – SPIRIT
VL. BLOK	Vlaams Blok
VLD	Vlaamse Liberalen en Democraten

De **Handelingen** bevatten de integrale tekst van de redevoeringen in de oorspronkelijke taal. Deze tekst werd goedgekeurd door de sprekers. De vertaling – *cursief gedrukt* – verschijnt onder de verantwoordelijkheid van de dienst Verslaggeving. Van lange uiteenzettingen is de vertaling een samenvatting.

De nummering bestaat uit het volgnummer van de legislatuur sinds de hervorming van de Senaat in 1995, het volgnummer van de vergadering en de paginering.

Voor bestellingen van Handelingen en Vragen en Antwoorden van Kamer en Senaat:
Dienst Publicaties Kamer van volksvertegenwoordigers, Natieplein 2 te 1008 Brussel, tel. 02/549.81.95 of 549.81.58.

Deze publicaties zijn gratis beschikbaar op de websites van Senaat en Kamer:
www.senate.be www.dekamer.be

Sommaire**Inhoudsopgave**

Projet de loi portant assentiment à la Convention internationale pour la répression du financement du terrorisme, et à l'Annexe, adoptées à New York le 9 décembre 1999 (Doc. 3-338)	4	Wetsontwerp houdende instemming met het Internationaal Verdrag ter bestrijding van de financiering van terrorisme, en met de Bijlage, aangenomen te New York op 9 december 1999 (Stuk 3-338)	4
Discussion générale	4	Algemene bespreking.....	4
Discussion des articles	10	Artikelsgewijze bespreking	10
Projet de loi portant assentiment à la Convention entre le Royaume de Belgique et la Géorgie tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu et sur la fortune, signée à Bruxelles le 14 décembre 2000 (Doc. 3-364).....	10	Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en Georgië tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, ondertekend te Brussel op 14 december 2000 (Stuk 3-364)	10
Discussion générale	10	Algemene bespreking.....	10
Discussion des articles	10	Artikelsgewijze bespreking	10
Projet de loi modifiant l'article 627, 6°, du Code judiciaire (Doc. 3-396)	10	Wetsontwerp tot wijziging van artikel 627, 6°, van het Gerechtelijk Wetboek (Stuk 3-396).....	10
Discussion générale	10	Algemene bespreking.....	10
Discussion des articles	11	Artikelsgewijze bespreking	11
Projet de loi relative au mandat d'arrêt européen (Doc. 3-395).....	11	Wetsontwerp betreffende het Europees aanhoudingsbevel (Stuk 3-395).....	11
Discussion générale	11	Algemene bespreking.....	11
Discussion des articles	19	Artikelsgewijze bespreking	19
Excusés	21	Berichten van verhindering	21

Présidence de M. Armand De Decker

(La séance est ouverte à 14 h 15.)

Projet de loi portant assentiment à la Convention internationale pour la répression du financement du terrorisme, et à l'Annexe, adoptées à New York le 9 décembre 1999 (Doc. 3-338)

Discussion générale

M. le président. – M. Jacques Devolder se réfère à son rapport écrit.

Mme Anne-Marie Lizin (PS). – Cette convention internationale figure parmi les conventions importantes que le Sénat est appelé à ratifier cette année.

Le débat en commission des Affaires étrangères, auquel a participé M. Devolder, a permis de montrer à quel point cet instrument est important. Il n'en demeure pas moins que l'élément clé pour bien connaître les techniques de financement du terrorisme, c'est-à-dire la levée de secret bancaire, reste encore tant pour nous que pour le Luxembourg ou l'un ou l'autre paradis fiscal une des raisons pour lesquelles cette convention internationale ne sera certainement pas totalement efficace.

Je reviens avec l'argumentaire dont nous avons débattu lors de l'adoption, par le Sénat, de la loi sur les crimes terroristes. Il s'agit bien entendu de pouvoir faire la distinction entre un financement normal de pratiques islamiques, y compris de pratiques islamiques bancaires, et des activités criminalisables. Or, le risque des listes globales – tout le Hezbollah, tout le Hamas – est évidemment présent, à savoir que l'on criminalisera des pratiques islamiques qui n'ont rien à voir avec le financement du terrorisme. Il faudra que l'application de cette convention soit évaluée dans le détail.

Prenons l'exemple de la Belgique : si vous tapez un prénom arabe simple, comme Mohammed, un blocage survient immédiatement. Par contre, si vous tapez Oussama, prénom inconnu du système, aucun blocage ne se produit ! Il faudra éviter toute une série de dérives de cette nature qui seraient perçues, par le monde musulman, comme des agressions ou des contrôles anormaux.

Nous voterons bien sûr cette convention utile, mais en rappelant qu'il y manque l'essentiel, à savoir la possibilité de lever le secret bancaire dans un certain nombre de pratiques.

M. Hugo Coveliers (VLD). – M. Devolder a fait un excellent rapport. Je sais du reste qu'il ne signe que de bons documents et je l'en félicite.

Comme Mme Lizin, je trouve très important que le financement du terrorisme soit criminalisé. Il est vrai qu'on risque de faire un amalgame entre le financement de certaines religions et celui du terrorisme. À cela on a répondu à juste titre qu'il devait s'agir d'une infraction pénale et qu'il devait y avoir intention délibérée.

Je partage également l'avis de Mme Lizin quand elle dit qu'il n'est pas question d'invoquer le secret bancaire dans le cas d'une suspicion de terrorisme. C'est d'ailleurs de la plus

Voorzitter: de heer Armand De Decker

(De vergadering wordt geopend om 14.15 uur.)

Wetsontwerp houdende instemming met het Internationaal Verdrag ter bestrijding van de financiering van terrorisme, en met de Bijlage, aangenomen te New York op 9 december 1999 (Stuk 3-338)

Algemene bespreking

De voorzitter. – De heer Jacques Devolder verwijst naar zijn schriftelijk verslag.

Mevrouw Anne-Marie Lizin (PS). – *Dit is een belangrijk verdrag. Het debat in de commissie heeft dat aangetoond. Het verdrag zal nochtans niet helemaal efficiënt kunnen zijn wegens het bankgeheim, dat een sleutelement blijft om de financieringstechnieken van het terrorisme te kennen.*

Ik verwijs naar mijn argumenten in het debat over de wet op de terroristische misdrijven. We moeten een onderscheid kunnen maken tussen de gewone financiering van islamitische praktijken en strafbare activiteiten. Werken met algemene lijsten, zoals bijvoorbeeld 'Hezbollah' of 'Hamas', is gevaarlijk. Op die manier dreigt men islamitische praktijken te bestraffen die niets met de financiering van het terrorisme te maken hebben. De toepassing van dit verdrag moet gedetailleerd worden geëvalueerd.

Neem het Belgische voorbeeld. Wanneer een gewone Arabische voornaam, zoals Mohamed, wordt ingetikt, blokkeert het systeem onmiddellijk. Wanneer Osama wordt ingetikt, gebeurt er echter niets. We moeten voorkomen dat de islamieten dergelijke fouten als agressie of abnormale controles gaan opvatten.

Wij zullen dit nuttige verdrag uiteraard goedkeuren, maar herinneren er toch aan dat de essentie erin ontbreekt, namelijk de mogelijkheid om in bepaalde gevallen het bankgeheim op te heffen.

De heer Hugo Coveliers (VLD). – Aangezien ik hier niet spreek als vertegenwoordiger van mijn fractie, maar in eigen naam, moet ik mijn betoog beperken tot tien minuten. Collega Devolder heeft een zeer degelijk verslag gemaakt. Ik weet trouwens dat hij enkel degelijke documenten ondertekent en ik wens hem daar dan ook voor te feliciteren!

Net zoals mevrouw Lizin vind ook ik het zeer belangrijk dat het financieren van terrorisme een misdrijf wordt. Natuurlijk houdt dat risico's in, meer bepaald wanneer men in verband met religies gaat veralgemenen. Dat staat trouwens ook in het verslag. Veralgemening houdt het gevaar in dat financiering van bepaalde religies die in verband worden gebracht met terrorisme, al snel ook beschouwd wordt als financiering van

haute importance dans le cas de la combinaison entre terrorisme et blanchiment d'argent.

La réserve que veut formuler la Belgique à propos de l'article 14 me pose davantage problème.

L'article 14 dit qu'aucune infraction visée à l'article 2 ne peut être considérée, dans le cadre de l'extradition ou de l'entraide judiciaire mutuelle, comme une infraction politique, comme une infraction en rapport avec une infraction politique ou comme une infraction inspirée par des motifs politiques. Par conséquent, une demande d'extradition ou de coopération judiciaire mutuelle ne peut être refusée uniquement parce qu'il s'agit d'une infraction politique, d'une infraction en rapport avec une infraction politique ou d'une infraction inspirée par des raisons politiques.

L'exposé des motifs dit : « La délégation belge, sur instructions précises, s'était systématiquement opposée à l'adoption de cet article durant les négociations mais elle avait dû l'accepter, étant minorisée, pour ne pas s'opposer au consensus, tout en soulignant qu'elle se réservait le droit de formuler une réserve à cet article lors de sa ratification. »

La Belgique n'a pas obtenu gain de cause – c'est compréhensible – et elle invoque à présent la réserve. Je trouve cela curieux étant donné qu'un des articles de la Convention l'interdit expressément. Le législateur belge se base en l'occurrence sur le principe aut dedere aut iudicare. L'histoire récente de la politique belge d'extradition montre cependant que c'est un principe particulièrement dangereux et qu'on marche sur des charbons ardents au plan international.

Songez notamment à Moreno-Garcia, suspectés d'appartenir à l'ETA, et qui n'ont été ni extradés ni jugés. On a alors jeté au panier le principe aut dedere aut iudicare.

En lisant l'article 15 je comprends encore moins la réserve que veut formuler la Belgique. On y dit en effet qu'aucune disposition de la Convention ne peut être interprétée dans un sens qui mènerait à une poursuite sur la base de la race, de la religion ou de la nationalité, des qualifications que nous retrouvons également dans la dernière version de la Convention de Genève. Autrement dit, cette réserve est-elle nécessaire parce que le risque est grand qu'on se mette à soupçonner des gens de financer le terrorisme alors qu'ils ont fui leur pays parce qu'ils luttent pour la libération politique ?

Dans un monde libre et démocratique nous devons applaudir une telle Convention. Je félicite le gouvernement belge d'avoir soumis aussi vite le projet au Sénat alors que ce texte avait été approuvé à New York que le 9 décembre 1999. Ce délai est relativement court compte tenu de toutes les procédures prévues. Je me demande pourtant vraiment s'il est judicieux que la Belgique formule une réserve. Pour des raisons historiques, nous sommes mal placés pour le faire.

terrorisme. Daar is terecht op geantwoord dat het moet gaan om een strafrechtelijk misdrijf, dat er sprake moet zijn van opzet in hoofde van de financier van het terrorisme.

Ik ben het ook eens met het standpunt van mevrouw Lizin dat voor dergelijke zaken nooit het geheim kan worden ingeroepen. Dat is trouwens ook van zeer groot belang in het geval van de combinatie terrorisme-witwassen. Bij een verdenking van terrorisme kan dus nooit een beroep worden gedaan op het bankgeheim.

Meer problemen heb ik met het voorbehoud dat België wil maken bij artikel 14. In artikel 14 is bepaald dat geen enkel strafbaar feit bedoeld in artikel 2 in het kader van uitlevering of wederzijdse rechtshulp mag worden beschouwd als een politiek delict, als een met een politiek delict samenhangend feit of als een delict geïnspireerd door politieke motieven. Bijgevolg kan een verzoek om uitlevering of om wederzijdse rechtshulp niet worden geweigerd enkel omdat het een politiek delict, een met een politiek delict samenhangend feit of een delict geïnspireerd door politieke motieven betreft.

Ik citeer uit de memorie van toelichting, omdat het lezen van die tekst me een aha-erlebnis geeft: "De Belgische delegatie heeft zich tijdens de onderhandelingen op grond van nauwkeurige richtlijnen stelselmatig verzet tegen de goedkeuring van dit artikel maar aangezien zij in de minderheid was, heeft zij het moeten aanvaarden teneinde de consensus niet in het gedrang te brengen. Zij heeft overigens onderstreept dat zij zich het recht voorbehield bij dit artikel een voorbehoud te maken bij de bekrachtiging ervan."

Er is gediscussieerd, België heeft het niet gehaald – en dat is begrijpelijk – en grijpt nu naar andere middelen: het voorbehoud. Ik vind dat een beetje eigenaardig, aangezien een van de artikelen van het verdrag uitdrukkelijk bepaalt dat er geen voorbehoud kan worden gemaakt. Toch wil de Belgische wetgever een voorbehoud maken, zich baserend op het principe *aut dedere aut iudicare*. Uit de recente geschiedenis van de Belgische uitleveringspolitiek blijkt echter dat dit een bijzonder gevaarlijk principe is en dat men zich daarmee internationaal op zeer glad ijs begeeft.

Ik geef twee voorbeelden. Ten eerste: Moreno-Garcia, de ETA-verdachten die niet werden uitgeleverd en niet werden berecht. *Aut dedere aut iudicare* werd in dat geval dus naar de prullenmand verwezen. Ten tweede: Erdal, die men aanvankelijk zelfs niet wilde vervolgen voor de drie feiten die in Turkije als moord werden gekwalificeerd, maar enkel voor verboden wapenbezit. Pas nadat de familie van een van de vermoorde personen zich burgerlijke partij had gesteld, bepaalde het hof van beroep dat het *aut dedere aut iudicare*-principe moest worden toegepast en werd de zaak naar de rechtbank in Brugge verzonden, die, naar ik vrees, de verjaring zal inroepen.

Ik begrijp het voorbehoud dat België wil maken nog minder als ik artikel 15 lees. In dat artikel staat immers heel duidelijk dat het verdrag nooit mag worden uitgelegd in de zin dat het zou leiden tot een vervolging op grond van ras, godsdienst of nationaliteit, kwalificaties die we ook vinden in de meest recente versie van het Verdrag van Genève. Of anders gezegd is dat voorbehoud nodig omdat de kans groot is dat men personen gaat verdenken van het financieren van terrorisme terwijl ze louter wegens de politieke vrijheidsstrijd hun land

M. Hugo Vandenberghe (CD&V). – *La semaine dernière, nous avons examiné le projet de loi relatif à la lutte contre le terrorisme et à l'adaptation de la loi pénale. Cette semaine, nous traitons de la Convention pour la répression du financement du terrorisme. Un problème si important qui mériterait une approche globale est donc abordé au Sénat en différents volets et de surcroît à la hâte.*

La violence est présentée aujourd'hui comme un moyen de résoudre des problèmes politiques. Dans les pays qui soutiennent l'État de droit, elle est malgré tout considérée comme un instrument politique acceptable sous prétexte que la fin justifie les moyens. En outre, la banalisation systématique de la violence dans les médias est d'un point de vue démocratique une évolution regrettable qui peut mettre en péril le respect de la vie humaine.

C'est pourquoi il est si utile que les Nations unies prennent une initiative, ne fût-ce que pour mettre fin au financement du terrorisme. La Belgique peut jouer un rôle important à cet égard. Il fut un temps où notre pays jouait un rôle moteur dans la politique internationale et nos responsables politiques ont contribué à la création d'organisations internationales importantes. Leur approche des problèmes avait l'avantage d'être globale et non précipitée.

Une des causes de l'affaiblissement de l'autorité de la politique est précisément que les responsables politiques courent derrière les faits au lieu de les dépasser et qu'ils élaborent des solutions au cas par cas, ce qui témoigne d'un manque de vision d'avenir.

Il est évident que les organisations internationales doivent être le centre politique et moral de la lutte contre le terrorisme. Le rôle de l'Union européenne dans ce domaine doit être précisé. Quant aux Nations unies, l'occasion leur est donnée d'atténuer quelque peu leur attitude parfois très technocratique.

Notre collègue Coveliers a rappelé que l'objectif du débat mené depuis bien longtemps sur ce problème est de préciser ce qu'est le terrorisme et ce qu'est un délit politique avec recours à la violence. L'un ne doit pas être traité de la même manière que l'autre. C'est là la question fondamentale. Tant que nous ne parviendrons pas à des accords clairs au plan international ou au niveau de l'Union européenne, la lutte contre le terrorisme reste dans une certaine mesure hypothéquée. C'est pourquoi la présente convention est

hebben ontvlucht? Dat doet me dan denken aan het verhaal van de Palestijnse onderdaan die vandaag in het nieuws kwam. De man is in België – terecht overigens – opgenomen in het kader van de Europese overeenkomst, en werd onlangs gearresteerd – nog niet veroordeeld – onder verdenking van lidmaatschap van een vrij gewelddadige bende.

In een vrije, democratische wereld moet een verdrag als dit worden toegejuicht. Ik feliciteer de Belgische regering trouwens omdat ze het ontwerp zo snel aan de Senaat heeft voorgelegd. Het werd pas op 9 december 1999 in New York goedgekeurd. Rekening houdend met de procedures die moeten worden doorlopen is alles dus snel gegaan. Maar ik herhaal dat ik me ernstig afvraag of het zinvol is dat België een voorbehoud formuleert. Om historische redenen zijn we slecht geplaatst om dat te doen.

De heer Hugo Vandenberghe (CD&V). – Bepaalde thema's, die wegens hun maatschappelijke weerslag zeer belangrijk zijn, krijgen een splinterbombehandeling. Vorige week werd het wetsontwerp op de bestrijding van het terrorisme en de aanpassing van de strafwet besproken. Deze week wordt het verdrag ter bestrijding van de financiering van het terrorisme behandeld. Een probleem dat globaal zou moeten worden besproken, wordt in de Senaat dus afzonderlijk behandeld.

Vandaag wordt geweld voorgesteld als een middel voor het oplossen van politieke problemen. In landen die de rechtsstaat ondersteunen en waarvan de essentie is dat het geweld niet leidt tot de oplossing van conflicten, wordt geweld onder het motto 'het doel heiligt de middelen' toch als een aanvaardbaar politiek middel naar voren gebracht. De media spelen een belangrijke rol en daar moeten we rekening mee houden. De systematische banalisering van het geweld in de media is uit democratisch oogpunt geen goede zaak. Het respect voor het menselijk leven kan daarbij immers in gevaar komen.

Precies daarom is het zo nuttig dat de Verenigde Naties een initiatief nemen, al is het maar om de financiering van het terrorisme een halt toe te roepen. België kan hierin een belangrijke rol spelen. Er is een tijd geweest dat ons land leidinggevend was in de internationale politiek. De eerste voorzitter van de algemene vergadering van de Verenigde Naties was Paul-Henri Spaak en August De Schryver was een van de ondertekenaars van de akte van San Francisco, die de Verenigde Naties in het leven heeft geroepen. Ik hoef niet te wijzen op de verdienste van de Belgische politici bij het ontstaan van zowel de Raad van Europa als de Europese Gemeenschap. Het voordeel van de aanpak die deze politici volgden, was dat het geen splinterbomaanpak was, maar een globale aanpak. Problemen bij de uitwerking van de genomen beslissing werden dan later als een geheel behandeld. Dit gaf soms aanleiding tot moeilijkheden, maar er bestond ten minste een globaal kader.

Een van de dingen die het gezag van de politiek ondermijnt, is nu precies dat de politici achter de feiten aan lopen in plaats van ze te overstijgen en geval per geval een oplossing uit te werken. Dat hoeft niet altijd slecht te zijn, maar het getuigt van weinig toekomstvisie als politici bij elk nieuw probleem moeten erkennen dat ze de oplossing nog moeten zoeken.

Natuurlijk moeten internationale organisaties het politieke en morele centrum zijn om het terrorisme te bestrijden. Voor de Europese Unie moet de rol nog precies worden afgelijnd,

certainement une bonne initiative.

Il n'empêche que la lutte contre le terrorisme requiert avant tout un cadre juridique global et qu'il ne suffit pas d'adapter les lois pénales nationales. L'actualité nous contraint d'ailleurs à déterminer rapidement de quelle manière nous devons évaluer les actes terroristes et avec quels critères. Songeons à la situation au Moyen-Orient. Notre discussion a donc aussi un caractère pratique et le Sénat doit dès lors y consacrer le temps nécessaire.

Quant au projet proprement dit, je me rallie au point de vue de M. Coveliers. La réserve relative à l'article 14 m'a amené à rechercher dans la convention la disposition visée à l'article 14.

L'exposé des motifs précise à la page 9 : « La convention ne permet pas en soi la formulation d'une réserve sur cet article, mais ne l'interdit pas non plus. » Sur quel article de la convention cette lecture s'appuie-t-elle ? Si la réserve est impossible, elle ne peut avoir de portée juridique. S'il est par exemple impossible de faire appel d'une décision après quinze jours, il n'est bien sûr pas interdit d'interjeter appel après quinze jours mais l'appel sera irrecevable. Quelle est la portée juridique de cette réserve ? Le gouvernement peut-il nous donner quelques explications ?

M. Jacques Simonet, secrétaire d'État aux Affaires européennes et aux Affaires étrangères, adjoint au ministre des Affaires étrangères. – Je ne reviendrai pas sur la justification du projet de loi qui nous est soumis. En effet, je pense que tout le monde s'accorde pour reconnaître que la capacité des groupes terroristes de recruter des membres, de les entraîner, de les armer, de les faire voyager dépend avant tout de leur capacité à s'assurer un financement important. Les conclusions que l'on a pu tirer à la suite des attentats du 11 septembre l'ont démontré à suffisance. Il y a eu volonté d'un certain nombre d'États membres de la communauté internationale de lutter contre le terrorisme notamment sur le plan financier. La France et son Président ont incontestablement joué un rôle en la matière puisque c'est la France qui a déposé le projet de Convention dont nous avons

maar voor de Verenigde Naties ligt hier zeker een uitstekende gelegenheid om haar soms erg technocratisch voorkomen wat meer naar de achtergrond te dringen.

Collega Coveliers heeft daarnet al aangehaald dat de aloude discussie in deze kwestie tot doel heeft uit te klaren wat terrorisme is, en wat een politiek delict waarbij geweld wordt gebruikt. Het tweede moet op een andere manier worden behandeld dan het eerste. Dit is inderdaad de fundamentele vraag. Zo lang wij op internationaal vlak of op het niveau van de Europese Unie daarover niet tot duidelijke afspraken komen, blijft de strijd tegen het terrorisme in zekere mate gehypothekerd. Daarom is dit verdrag zeker een goed initiatief.

En toch vereist de strijd tegen het terrorisme op de eerste plaats een algemeen juridisch kader en volstaat het niet de nationale strafwetten aan te passen. De actualiteit dwingt ons trouwens om snel te bepalen op welke wijze we terroristische daden moeten beoordelen en welke criteria we daarbij gebruiken. Ik denk bijvoorbeeld aan de toestand in het Midden-Oosten, aan de escalatie van het geweld in dat gebied en aan de steeds ruimer verspreide evidentie dat geweld een middel is om politieke problemen op te lossen. Onze discussie heeft dus geen theoretisch maar een praktisch karakter. We moeten in deze Senaat voldoende tijd uittrekken om daaromtrent een grondig debat te voeren.

Wat het ontwerp zelf betreft, sluit ik me aan bij de heer Coveliers. Ik heb ook, naar aanleiding van het voorbehoud omtrent artikel 14, gezocht naar de bepaling in het verdrag waarop artikel 14 slaat. Ik ben overigens blij dat de staatssecretaris voor Buitenlandse Zaken namens de minister van Buitenlandse Zaken aanwezig is, en niet de staatssecretaris voor de strijd tegen de fraude, dat maakt het debat toch iets minder virtueel dan vorige week.

In de memorie van toelichting staat op bladzijde 9, in de voorlaatste alinea: "Krachtens het verdrag is de formulering van een voorbehoud omtrent dit artikel niet mogelijk, maar is zulks evenmin verboden." Op welk artikel van het verdrag steunt die lezing? Als het voorbehoud niet mogelijk is, kan het geen rechtskracht hebben. Als bijvoorbeeld geen beroep tegen een beslissing kan worden aangetekend na vijftien dagen, is het uiteraard niet verboden beroep aan te tekenen ná de vijftiende dag, maar het zal onontvankelijk zijn. Wat is de rechtskracht van dit voorbehoud? Ik blijf op mijn honger en zou graag van de regering enige toelichting over dit voorbehoud krijgen.

De heer Jacques Simonet, staatssecretaris voor Europese Zaken en Buitenlandse Zaken, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken. – Iedereen is het ermee eens dat de mogelijkheden van terroristische groeperingen om leden te werven, te bewapenen en te laten reizen in de eerste plaats afhangen van hun financiering. De aanslagen van 11 september hebben dat voldoende aangetoond. Bij een aantal staten is de wil gegroeid om het terrorisme te bestrijden, met name op financiële vlak. Frankrijk en zijn president hebben hierin een grote rol gespeeld. Frankrijk ligt aan de oorsprong van het verdrag waarover we nu debatteren en waarmee de Senaat nu moet instemmen.

De heren Coveliers en Vandenberghe hebben vragen gesteld over het Belgische voorbehoud. Bij de ondertekening heeft

à débattre et que nous devons ratifier via le projet de loi soumis au Sénat.

Tant M. Coveliers que M. Vandenberghe ont posé un certain nombre de questions précises par rapport aux réserves que la Belgique entendrait formuler : au moment de la signature la Belgique a clairement déclaré qu'il n'était pas question d'accepter tel quel l'article 14 de la Convention.

Juridiquement MM. Coveliers et Vandenberghe défendent un point de vue qui n'est pas le même que celui adopté par le ministre des Affaires étrangères. Mme Lizin avait l'air de craindre une systématisation de la poursuite sur base de listes d'organisations terroristes ou de personnes qui seraient systématiquement dans l'œil du cyclone par rapport à la mise en œuvre de la Convention. Il n'y a pas de généralisation et les poursuites qui seront intentées sur la base de cette Convention le seront au cas par cas et certainement pas sur la base d'un système de listes.

J'en viens à la réserve que le gouvernement belge souhaite exprimer sur l'article 14 de la Convention. Comme vous le savez, notre délégation s'est systématiquement opposée à l'adoption de l'article 14 tel qu'il était libellé, mais nous avons bien dû l'accepter in fine car nous ne voulions pas rompre le consensus. Dès le départ, la Belgique avait clairement indiqué qu'elle exprimerait une réserve à cet article lors de la ratification. Tout le monde sera d'accord pour dire qu'une telle réserve en droit international n'est acceptable que si elle n'a pas pour conséquence d'aboutir à l'impunité des personnes concernées. C'est la raison pour laquelle la réserve qui sera formulée par l'État belge me paraît éviter, sur la base du principe évoqué par M. Coveliers *aut dedere aut iudicare*, ce risque d'impunité des personnes concernées puisque nous proposons d'insérer la réserve suivante : « Dans des circonstances exceptionnelles, la Belgique se réserve le droit de refuser l'extradition ou l'entraide judiciaire pour toute infraction visée à l'article 2 qu'elle considère comme une infraction politique, une infraction connexe à une infraction politique ou une infraction inspirée par des mobiles politiques. »

En cas d'application du paragraphe premier repris ci-dessus, la Belgique rappelle qu'elle est tenue par le principe général de droit *aut dedere aut iudicare* eu égard aux règles de compétences de nos juridictions. Sur le plan du droit international et en ce qui concerne le risque d'impunité des auteurs des faits concernés qui ont été évoqués à cette tribune tant par M. Vandenberghe que par M. Coveliers, la prudence de la réserve belge devrait pouvoir rassurer ceux qui vont voter ce projet de loi qui, si je ne m'abuse, a été voté à l'unanimité en commission.

M. Hugo Vandenberghe (CD&V). – *La réserve que le secrétaire d'État a si joliment formulée est évidemment une réserve fondamentale. Une convention pour la répression du terrorisme qui contient une réserve pour le terrorisme en tant qu'infraction politique, pour le terrorisme d'inspiration politique ou pour le terrorisme ayant des mobiles politiques risque de ne pas s'appliquer à 80 ou 90% des activités terroristes. En effet, la plupart des formes actuelles de terrorisme s'inscrivent dans un contexte politique. Les actes terroristes commis par le crime organisé restent un phénomène marginal.*

On peut donc se demander si une telle réserve survivra à

België duidelijk verklaard artikel 14 niet te kunnen aanvaarden. De heren Coveliers en Vandenberghe verdedigen een ander standpunt dan de minister van Buitenlandse Zaken. Mevrouw Lizin lijkt te vrezen voor een stelselmatige vervolging op basis van lijsten van terroristische organisaties of van personen die systematisch worden geïdencificeerd. Er is geen sprake van veralgemening en de vervolgingen op grond van dit verdrag zullen geval per geval gebeuren en niet op basis van een systeem van lijsten.

*Ik kom nu tot het voorbehoud van de Belgische regering over artikel 14. Onze delegatie heeft zich stelselmatig verzet tegen de goedkeuring van artikel 14, maar heeft het uiteindelijk moeten aanvaarden omdat het de consensus niet in het gedrang wilde brengen. Vanaf het begin heeft België duidelijk gemaakt dat het bij de ratificatie een voorbehoud zou maken over dit artikel. Een dergelijk voorbehoud is in het internationale recht slechts aanvaardbaar als het de straffeloosheid niet in de hand werkt. Het voorbehoud dat België formuleert lijkt me, op grond van het beginsel *aut dedere aut iudicare*, dat risico te voorkomen, aangezien het het volgende voorstelt: "In uitzonderlijke omstandigheden behoudt België zich het recht voor uitlevering of wederzijdse rechtshulp te weigeren inzake enig strafbaar feit bedoeld in artikel 2 dat wordt beschouwd als een politiek delict, een met een politiek delict samenhangend feit of een delict geïnspireerd door politieke motieven"*

*Ingeval paragraaf 1 wordt toegepast, wijst België erop dat het algemene rechtsbeginsel *aut dedere aut iudicare* in acht moet worden genomen, rekening houdend met de bevoegheidsregels van zijn rechtscolleges. De voorzichtigheid die België in verband met zijn voorbehoud aan de dag legt, moet hen geruststellen die dit verdrag, dat in de commissie unaniem werd aanvaard, zullen goedkeuren.*

De heer Hugo Vandenberghe (CD&V). – Het voorbehoud dat de staatssecretaris zo mooi heeft ingekleed, is uiteraard een fundamenteel voorbehoud. Een verdrag ter bestrijding van het terrorisme dat een voorbehoud bevat voor terrorisme als politiek misdrijf, voor politiek geïnspireerd terrorisme of voor terrorisme met politieke drijfveren, dreigt niet van toepassing te zijn op 80 à 90% van de terroristische activiteiten. Vandaag liggen de meeste vormen van terrorisme in een politieke context ingebed. De georganiseerde criminaliteit wil wel eens een beroep doen op terrorisme, maar dat is een marginaal verschijnsel.

De vraag rijst dus of dergelijk voorbehoud de juridische toets

l'épreuve juridique. La réserve n'est en effet jamais souveraine, elle doit être évaluée à l'aune de la convention signée. La Belgique n'a jamais le dernier mot dans ce domaine. Les cours, les tribunaux ou les instances juridiques internationales peuvent juger la réserve contraire à la signature de la convention. Je formule donc une réserve juridique sur la réserve du gouvernement belge.

M. Hugo Coveliers (VLD). – *Chacun admet l'importance de cette convention. Si nous voulons prévenir et combattre le terrorisme, nous devons l'adopter. Si la réserve du gouvernement est contraire à la convention, elle n'a pas beaucoup de sens.*

Je crains que nous nous retrouvions dans une situation que nous avons déjà connue plusieurs fois par le passé. Si une personne soupçonnée d'activités terroristes dans son pays d'origine est arrêtée en Belgique, la chambre des mises en accusation doit remettre un avis confidentiel au pouvoir exécutif. En 1990 il a été décidé d'extrader un prêtre irlandais soupçonné de faire partie de l'IRA non pas vers la Grande-Bretagne mais vers l'Irlande. On craignait en effet pour la vie de ce prêtre en Grande-Bretagne. Celle-ci n'a jamais admis qu'il s'agissait en l'occurrence d'une solution juridique.

Il est dangereux de formuler une telle réserve de manière trop flegmatique, d'autant que le principe aut dedere aut iudicare nous pose aussi des problèmes. J'estime néanmoins qu'il s'agit d'une bonne convention et je la voterai sans problème.

M. Jacques Simonet, secrétaire d'État aux Affaires européennes et aux Affaires étrangères, adjoint au ministre des Affaires étrangères. – Je ne souhaite pas entamer un débat juridique avec des juristes aussi distingués que le professeur Vandenberghe ou M. Coveliers. En ce qui concerne la remarque de M. Vandenberghe, je voudrais cependant souligner que la Belgique souligne dans cette réserve qu'elle n'y aura recours que dans des circonstances exceptionnelles. Par rapport à ce que M. Coveliers vient de dire, je pense que l'article 14 tel que libellé ne nous permet effectivement pas de formuler une réserve mais il ne nous l'interdit pas non plus. M. Vandenberghe et M. Coveliers savent parfaitement qu'en droit international public et en droit des traités, dès lors que la réserve formulée par un État n'est pas contraire à l'objet et aux buts d'un traité, elle est autorisée.

Lors des débats relatifs à cet article 14, la Belgique a fait valoir qu'elle avait le droit d'émettre cette réserve puisqu'elle n'était pas formellement interdite par la Convention. J'ajouterai que l'article 15 de la Convention permet également de refuser une extradition en vertu de la clause de non-discrimination. J'estime donc que l'on ne peut reprocher

zal doorstaan. Het voorbehoud is immers nooit soeverein, het moet worden getoetst aan het verdrag dat is ondertekend. België heeft nooit het laatste woord in die kwestie. Hoven, rechtbanken of internationale rechtsinstanties kunnen het voorbehoud terzijde schuiven als strijdig met de ondertekening van het verdrag. Daarvan bestaan voorbeelden. Ik wil me daarover niet definitief uitspreken, maar bij het voorbehoud van de Belgische regering, formuleer ik wel een juridisch voorbehoud.

De heer Hugo Coveliers (VLD). – Iedereen is het erover eens dat dit een belangrijk verdrag is. Willen wij het terrorisme voorkomen en bestrijden, dan moeten wij dat verdrag goedkeuren. Het antwoord van de minister ging natuurlijk de goede richting uit, maar als het voorbehoud strijdig is met het verdrag, dan heeft het niet veel zin.

Ik vrees dat wij in een situatie zullen terechtkomen die zich jaren geleden ook al enkele malen heeft voorgedaan. Als een persoon die in zijn land van herkomst verdacht wordt van terroristische activiteiten in België wordt aangehouden, dan moet de Kamer van Inbeschuldigingstelling een zogenaamd geheim advies uitbrengen aan de uitvoerende macht. In 1990 heeft zich een bijzonder complexe discussie ontplooid over de uitwijzing van de Ierse priester, *Father Ryan*, die beticht werd van lidmaatschap van de IRA. Besloten werd de betrokkene niet aan Groot-Brittannië uit te leveren maar wel aan Ierland. Mijns inziens een terechte beslissing omdat gevreesd werd dat in Groot-Brittannië het leven van de priester in gevaar zou zijn gekomen. De Belgische Kamerdelegatie, die op dat ogenblik in het Verenigd Koninkrijk verbleef, heeft met hand en tand trachten uit te leggen dat het hier ging om een juridische oplossing, maar niemand geloofde dat.

Het is gevaarlijk om dergelijk voorbehoud al te flegmatiek te poneren, vooral omdat wij ook problemen hebben met het principe *aut dedere aut iudicare*. Ook daarop zijn wij in het verleden enkele malen niet ingegaan. Er is nog minstens één zaak hangende, waarvoor ik hoop dat ze ooit nog tot *iudicare* zal leiden. Toch vind ik het een goed verdrag en zal ik het zonder problemen goedkeuren.

De heer Jacques Simonet, staatssecretaris voor Europese Zaken en Buitenlandse Zaken, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken. – *Ik wens geen debat aan te gaan met eminente juristen als professor Vandenberghe en de heer Coveliers. Aan de heer Vandenberghe wil ik nochtans zeggen dat België enkel voorbehoud maakt voor uitzonderlijke gevallen. Aan de heer Coveliers kan ik antwoorden dat ik meen dat artikel 14 inderdaad geen voorbehoud mogelijk maakt, maar dat zulks evenmin verboden is. De heren Vandenberghe en Coveliers weten zeer goed dat in het internationaal recht en in het verdragsrecht een voorbehoud dat niet tegen het onderwerp en de doelstellingen van het verdrag indruist, aanvaard wordt.*

Tijdens het debat over artikel 14 heeft België aangevoerd dat het een recht had om dit voorbehoud te formuleren aangezien het verdrag dit niet uitdrukkelijk verbiedt. Artikel 15 van het verdrag laat trouwens toe een uitlevering te weigeren op grond van de non-discriminatieclausule. Men kan de Belgische regering dus niet verwijten een voorbehoud te formuleren, aangezien dit in uiterst voorzichtige bewoordingen is opgesteld. Wij willen enkel voorkomen dat

au gouvernement belge de ratifier la Convention sous réserve, celle-ci étant formulée en des termes extrêmement prudents. Nous voulons simplement éviter de dépolitiser un certain nombre d'infractions à des fins d'extradition ou à des fins d'entraide judiciaire.

– La discussion générale est close.

Discussion des articles

(Le texte adopté par la commission des Relations extérieures et de la Défense est identique au texte du projet de loi. Voir document 3-338/1.)

- Les articles 1er et 2 sont adoptés sans observation.
- Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Projet de loi portant assentiment à la Convention entre le Royaume de Belgique et la Géorgie tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu et sur la fortune, signée à Bruxelles le 14 décembre 2000 (Doc. 3-364)

Discussion générale

M. le président. – M. Jacques Devolder se réfère à son rapport écrit.

– La discussion générale est close.

Discussion des articles

(Le texte adopté par la commission des Relations extérieures et de la Défense est identique au texte du projet de loi. Voir document 3-364/1.)

- Les articles 1er et 2 sont adoptés sans observation.
- Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Projet de loi modifiant l'article 627, 6°, du Code judiciaire (Doc. 3-396)

Discussion générale

M. le président. – Mme Laloy se réfère à son rapport écrit.

M. Louis Siquet (PS). – Je me réjouis que nous puissions enfin adopter ce projet de loi qui élargit la compétence des juges de paix des cantons d'Eupen et de Saint-Vith, afin que des personnes germanophones en voie d'internement dans une institution psychiatrique puissent bénéficier d'une procédure dans leur langue maternelle.

Avant l'adaptation de l'article 627, 6° du Code judiciaire, les malades mentaux germanophones ne bénéficiaient pas nécessairement d'une procédure en allemand. En effet, la

het politiek karakter aan een aantal misdrijven wordt ontnomen om uitlevering of wederzijdse rechtshulp mogelijk te maken.

– De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

(De tekst aangenomen door de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en voor de Landsverdediging is dezelfde als de tekst van het wetsontwerp. Zie stuk 3-338/1.)

- De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerking aangenomen.
- Over het wetsontwerp in zijn geheel wordt later gestemd.

Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en Georgië tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, ondertekend te Brussel op 14 december 2000 (Stuk 3-364)

Algemene bespreking

De voorzitter. – De heer Jacques Devolder verwijst naar zijn schriftelijk verslag.

– De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

(De tekst aangenomen door de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en voor de Landsverdediging is dezelfde als de tekst van het wetsontwerp. Zie stuk 3-364/1.)

- De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerking aangenomen.
- Over het wetsontwerp in zijn geheel wordt later gestemd.

Wetsontwerp tot wijziging van artikel 627, 6°, van het Gerechtelijk Wetboek (Stuk 3-396)

Algemene bespreking

De voorzitter. – Mevrouw Laloy verwijst naar haar schriftelijk verslag.

De heer Louis Siquet (PS). – *Ik ben blij dat we dit wetsvoorstel eindelijk kunnen goedkeuren. Daardoor wordt de bevoegdheid van de vrederechters van de kantons Eupen en Sankt Vith uitgebreid. De Duitstaligen die in een psychiatrische instelling zijn opgenomen, krijgen nu een procedure in hun moedertaal. Dat was tot nu toe niet noodzakelijk het geval. De Duitstalige Gemeenschap beschikt immers niet over psychiatrische instellingen. De betrokken personen worden naar een Franstalige instelling*

Communauté germanophone ne dispose pas d'institutions psychiatriques et les personnes concernées sont transférées dans une institution francophone. La procédure judiciaire s'opérait en français. Le projet de loi que nous avons l'honneur de voter supprime une inégalité de traitement et devrait améliorer la situation des malades mentaux, en ce qui concerne la procédure judiciaire qui leur est appliquée.

Malgré cette amélioration, je profite de l'occasion pour attirer l'attention de mes collègues et de Mme la vice-première ministre sur la situation qui reste encore problématique dans l'arrondissement judiciaire d'Eupen qui, faut-il le rappeler, a reçu des compétences supplémentaires en matière d'impôts. Actuellement, le cadre prévoit six juges mais seulement quatre d'entre eux sont en fonction et ils sont surchargés de travail. En fonction des tâches supplémentaires, ce cadre devrait d'ailleurs être augmenté d'une unité, mais la désignation des deux juges permettrait déjà d'absorber les dossiers en attente et humaniserait les conditions de travail. Cette situation précaire a amené le président du tribunal de première instance d'Eupen à fermer la chambre d'impôts d'Eupen. J'ose espérer que mon appel sera entendu et qu'une solution pourra être envisagée dans un avenir raisonnable.

Mme Laurette Onkelinx, vice-première ministre et ministre de la Justice. – Je suis très attentive à l'appel de M. Siquet. Nous sommes en train, ressort de cour d'appel par ressort de cour d'appel, d'analyser les situations. Nous nous emploierons à répondre aux problèmes que connaît actuellement la Communauté germanophone.

– **La discussion générale est close.**

Discussion des articles

(Le texte adopté par la commission de la Justice est identique au texte du projet transmis par la Chambre des représentants. Voir le document Chambre 51-303/3.)

- **Les articles 1er et 2 sont adoptés sans observation.**
- **Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.**

Projet de loi relative au mandat d'arrêt européen (Doc. 3-395)

Discussion générale

M. Alain Zenner (MR), rapporteur. – Je me réfère à mon rapport écrit, sous réserve de trois observations qui me semblent utiles. Tout d'abord, le Sénat a procédé en commission à une série de modifications d'ordre technique, d'un commun accord entre la commission, les services du Sénat et la ministre. Plusieurs corrections ont ainsi pu être apportées.

Ensuite, contrairement à ce que nous avions espéré, certains États membres n'auront pas été aussi prompts que nous dans l'adoption de cette loi, ce qui pose un problème de droit transitoire. Je souhaite donc attirer l'attention sur cette disposition transitoire qui figure à l'article 44, paragraphe 3, et qui dispose que dans les relations avec les États membres qui n'ont pas transposé la décision cadre du Conseil de

overgebracht. De juridische procedure verliep in het Frans. Dit voorstel heft een ongelijkheid op en moet de gerechtelijke procedure voor de geesteszieken vergemakkelijken.

Ik wil van de gelegenheid gebruik maken om de aandacht te vestigen op de problematische situatie in het gerechtelijk arrondissement Eupen dat ook extra bevoegdheden in fiscale zaken kreeg. De personeelsformatie voorziet in zes rechters, maar er zijn er slechts vier in functie. Ze zijn overbevraagd. De personeelsformatie zou met een eenheid moeten worden uitgebreid. Inmiddels zou de aanstelling van twee rechters het reeds mogelijk maken de achterstand in te lopen en de werkvoorwaarden te verbeteren. De preciaire situatie heeft de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg van Eupen ertoe genoopt de fiscale kamer te sluiten. Ik hoop dat mijn oproep wordt gehoord en er op redelijke termijn een oplossing kan komen.

Mevrouw Laurette Onkelinx, vice-eerste minister en minister van Justitie. – *Ik heb de vraag van de heer Siquet goed gehoord. We zijn bezig om de situatie op basis van de rechtsgebieden van de hoven van beroep te analyseren, het ene na het andere. Wij zullen tegemoetkomen aan de problemen van de Duitstalige Gemeenschap.*

– **De algemene bespreking is gesloten.**

Artikelsgewijze bespreking

(De tekst aangenomen door de commissie voor de Justitie is dezelfde als de tekst van het door de Kamer van volksvertegenwoordigers overgezonden ontwerp. Zie stuk Kamer 51-303/3.)

- **De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerking aangenomen.**
- **Over het wetsontwerp in zijn geheel wordt later gestemd.**

Wetsontwerp betreffende het Europees aanhoudingsbevel (Stuk 3-395)

Algemene bespreking

De heer Alain Zenner (MR), rapporteur. – *Ik verwijs naar mijn schriftelijk verslag, maar wens toch drie opmerkingen te maken die mij nuttig lijken. De commissie heeft in overeenstemming met de diensten van de Senaat en de minister een aantal technische correcties aangebracht.*

In tegenstelling tot wat wij hoopten, hebben bepaalde lidstaten deze wet niet zo vlug aangenomen als wij, wat een probleem kan doen rijzen inzake overgangsrecht. Ik vestig dan ook de aandacht op de overgangsbepaling in artikel 44, paragraaf 3: "In het kader van de betrekkingen met de lidstaten die het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten niet hebben omgezet, blijven de wet van

l'Union européenne du 13 juin 2002 relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre États membres, la loi du 15 mars 1874 sur les extraditions ou les instruments existant dans le domaine de l'extradition restent d'application. En d'autres termes, cela ne sera d'application à compter du 1er janvier qu'entre États membres qui ont ratifié, comme nous le ferons demain, cet accord cadre qui fait l'objet du présent projet de loi.

Enfin, je souhaite attirer votre attention sur l'intéressant échange de vues qui a eu lieu en commission sur l'article 5 du projet. Cet article dispose d'abord, par principe, que l'exécution du mandat d'arrêt européen est refusée si le fait qui est à la base du mandat d'arrêt européen ne constitue pas une infraction au regard du droit belge. Cependant, le paragraphe 2 compte une liste de 32 comportements, dans laquelle il est fait exception au principe de double incrimination. Parmi ces exceptions figurent, au point 14, l'homicide volontaire, les coups et les blessures graves. Pour éviter toute ambiguïté, il a été prévu dans une disposition du paragraphe 4 de cet article 5 que, pour l'application du paragraphe 2, les faits d'avortement visés par l'article 350, alinéa 2 du Code pénal, et les faits d'euthanasie visés par la loi du 28 mai 2002 relative à l'euthanasie ne sont pas considérés comme couverts par la notion d'homicide volontaire.

En commission, la question s'est dès lors posée de savoir ce qu'il fallait entendre par fait d'avortement ou fait d'euthanasie. Faut-il s'en rapporter à la loi belge et considérer qu'il n'y a exception à l'exception d'homicide que lorsque toutes les conditions de la loi sont remplies tant en matière d'avortement que d'euthanasie ? Cela exclurait évidemment les éventuels auteurs de ces faits, de ces comportements, du bénéfice de cette disposition car on a du mal à imaginer en pratique que des étrangers puissent connaître les finesses de la loi belge à un point tel qu'ils pourraient s'y conformer. Nous avons eu une discussion sur cette question et Mme Nyssens, qui envisageait de déposer un amendement, a posé une question à ce sujet-là. Le président, dans sa sagesse, a voulu éviter qu'on ne relance tout un débat sur l'avortement et l'euthanasie.

Ce qui est clair, et la ministre a confirmé l'interprétation faite à ce propos-là par un membre de la commission, c'est que la première version de la décision cadre contenait une disposition faisant référence notamment à l'avortement et à l'euthanasie mais que cette disposition a été omise, les États membres considérant que de tels faits ne tombaient pas sous le coup de l'énumération de l'article 5, paragraphe 2. Il s'ensuit qu'il ne faut pas que les conditions d'incrimination de la loi belge soient réunies pour qu'une personne placée sous mandat d'arrêt européen par un autre État membre puisse se prévaloir de cette exception de l'article 4.

M. Hugo Vandenberghe (CD&V). – *Je voudrais revenir en séance plénière sur le constat unanime qu'une consultation préalable des commissions de la Justice de la Chambre et du Sénat est très souhaitable pour garantir la teneur démocratique des décisions-cadres prises au sein de l'Union européenne. J'estime qu'une concertation et une information préalables aux décisions prises par le Conseil européen des ministres de la Justice sont en effet indispensables, surtout pour des décisions-cadres relatives aux droits fondamentaux,*

15 maart 1874 op de uitleveringen of de bestaande instrumenten op het stuk van uitlevering van toepassing". Dat zal dus vanaf 1 januari slechts van toepassing zijn tussen lidstaten die het kaderakkoord hebben goedgekeurd.

Ik vestig uw aandacht ook op de interessante gedachteswisseling die in de commissie plaatsvond over artikel 5 van het ontwerp. Dat artikel bepaalt in eerste instantie principieel dat de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel wordt geweigerd indien het feit waarop het betrekking heeft, krachtens het Belgische recht niet strafbaar is. Paragraaf 2 bevat echter een lijst van 32 gedragingen waarvoor wordt afgeweken van het beginsel van de dubbele strafbaarstelling. In punt 14 van die lijst staat opzettelijke doodslag of ernstige slagen en verwondingen. Om elke onduidelijkheid te voorkomen, stelt een bepaling van paragraaf 4 van dat artikel 5 dat voor de toepassing van paragraaf 2, de feiten van abortus bedoeld in artikel 350, tweede lid, van het Strafwetboek en de feiten van euthanasie bedoeld in de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie, niet beschouwd worden als opzettelijke doodslag.

In de commissie rees dan ook de vraag wat moet worden verstaan onder feit van abortus en feit van euthanasie. Moet in dat verband worden verwezen naar de Belgische wet en worden beschouwd dat er slechts een uitzondering bestaat op de uitzondering van doodslag als inzake abortus en euthanasie aan alle voorwaarden van de wet is voldaan? Daardoor zouden eventuele daders van die feiten worden uitgesloten van die bepaling, want we kunnen ons in de praktijk moeilijk indenken dat buitenlanders de finesses van de Belgische wet zo goed kennen dat ze zich ernaar zouden kunnen schikken. We hebben daarover een discussie gehad en mevrouw Nyssens wilde een amendement indienen. De voorzitter wilde echter voorkomen dat het debat over abortus en euthanasie opnieuw zou worden geopend.

Het is evenwel duidelijk dat de eerste versie van het kaderbesluit een bepaling bevatte die onder meer naar abortus en euthanasie verwees. Die bepaling werd echter weggelaten omdat de lidstaten ervan uitgingen dat dergelijke feiten niet onder de opsomming van artikel 5, paragraaf 2 vallen. Daaruit volgt dat niet aan de voorwaarden inzake strafbaarstelling van de Belgische wet moet worden voldaan opdat iemand tegen wie door een andere lidstaat een Europees aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd die uitzondering van artikel 4 zou kunnen invoeren.

De heer Hugo Vandenberghe (CD&V). – Wij hebben in de commissie voor de Justitie een uitvoerige discussie gehad over het wetsontwerp betreffende het Europese aanhoudingsbevel. Die discussie was des te nuttiger omdat we wisten dat er geen enkel amendement zou worden aanvaard, wat de kwaliteit van de discussie alleen maar ten goede kon komen! Wij waren zelfs bereid een discussie te voeren hoewel we vooraf wisten dat geen enkel amendement zou worden goedgekeurd.

comme la privation de liberté. Le mandat d'arrêt est un moment impressionnant.

La Ligue des Droits de l'Homme avait demandé une audition mais la commission ne l'a pas jugée utile parce que les arguments de la Ligue sont connus. En commission, le ministre a promis de tenter de trouver des solutions préalables pour le processus décisionnel européen. Ces concessions avaient déjà été faites lors du débat qui a suivi les attentats du 11 septembre, moment où le mandat d'arrêt européen a été lancé. Ici non plus le Parlement européen ne peut jouer un véritable rôle démocratique.

Le deuxième point susceptible de donner lieu à une discussion juridique est la question de savoir dans quelle mesure les décisions-cadres peuvent modifier ou abroger des conventions internationales existantes. Il s'agit d'un processus pragmatique. Nous passons d'une élaboration intergouvernementale du droit international par le biais de conventions à un droit européen reposant sur des décisions prises dans le cadre européen avec des organes européens mais avec intervention des parlements nationaux. Le parlement national doit être particulièrement vigilant dans des matières qui concernent la souveraineté nationale, comme les matières intérieures et la justice.

Selon des sondages effectués en Allemagne, les Allemands sous-estiment l'influence du Conseil européen.

Le pouvoir des membres du Conseil européen est plus étendu que celui d'un conseil des ministres normal. Les membres du Conseil exercent à la fois le pouvoir législatif et exécutif. Cela pose un problème juridique de séparation des pouvoirs, le Conseil européen exerçant le pouvoir exécutif et législatif alors que ses membres sont des représentants du pouvoir exécutif. Les parlements nationaux ne peuvent modifier les décisions du Conseil européen. En outre les responsables politiques nationaux doivent répondre devant l'électeur de décisions sur lesquelles ils n'ont pas prise.

Nous avons eu l'occasion de formuler en commission de la Justice des observations sur les problèmes que pose l'interprétation des 32 types de délits donnant lieu à l'application du mandat d'arrêt européen, sur la suppression de la double incrimination et de l'exception politique en la matière ainsi que sur les problèmes juridiques que peut poser la réserve spécifique belge à l'égard de l'avortement et de l'euthanasie.

Dit bij wijze van inleiding. Ik wens in de plenaire vergadering nog eens terug te komen op een unanieme vaststelling, namelijk dat het voor het democratische gehalte van kaderbesluiten die in het kader van de Europese Unie worden genomen, zeer wenselijk is dat er voorafgaand overleg wordt gepleegd met de commissies voor de Justitie van Kamer en Senaat. Gisteren is in de commissie voor de Justitie de wens uitgedrukt dat er voldoende voorafgaand overleg en informatie zou zijn bij de Europese besluitvorming in de Europese Raad van de ministers voor de Justitie. Ik denk dat dit inderdaad noodzakelijk is, zeker wanneer we te maken hebben met kaderbesluiten die betrekking hebben op fundamentele rechten zoals het ontnemen van de menselijke vrijheid. Het aanhoudingsbevel is immers een indrukwekkend ogenblik. Dat kan op deze plaats misschien wel hol klinken, maar als de onderzoeksrechter het bevel uitspreekt, heeft dat een heel ander effect.

De Liga voor mensenrechten had een hoorzitting gevraagd, maar de commissie was van oordeel dat er geen reden was om daarop in te gaan omdat we de argumenten van de Liga kenden. De minister beloofde in de commissie dat ze zou proberen vooraf oplossingen te vinden voor de Europese besluitvorming. Ik herhaal dit omdat ik mij herinner dat die toezeggingen al gedaan waren bij de discussie na de aanslagen van 11 september 2001, het ogenblik waarop het Europees aanhoudingsbevel werd gelanceerd. Het Europees Parlement kan hier ook geen echte democratische rol spelen.

Het tweede punt dat een mogelijk onderwerp van juridische discussie blijft, is de vraag in welke mate de kaderbesluiten bestaande internationale verdragen kunnen wijzigen of opheffen. Ongetwijfeld zal daarop in publicaties van rechtsdeskundigen nog dieper worden ingegaan. Het gaat natuurlijk om een pragmatisch proces. We gaan van een intergouvernementele vorming van internationaal recht door verdragen naar een Europese rechtsvorming die steunt op een besluitvorming binnen het Europese kader met Europese organen, waarbij dan nog de nationale parlementen moeten optreden. Het nationaal parlement moet bijzonder alert zijn in materies die de nationale soevereiniteit betreffen, zoals binnenlandse zaken en justitie.

Vandaag verschijnen, zoals maandelijks de gewoonte is, in de gezaghebbende Duitse krant *Frankfurter Allgemeine* de maandelijkse peilingen die ze houden. Behalve de peilingen naar de politieke voorkeur zijn er elke maand nog themapeilingen. De krant peilde vandaag naar de macht of invloed die verschillende factoren volgens de Duitsers kunnen hebben op het nationale beleid in Duitsland. De conclusie, meteen ook de titel van het artikel, van deze gezaghebbende krant luidt: De Duitsers onderschatten de invloed van de Europese Raad.

Dat is het fundamentele probleem van de politiek. De macht van de leden van de Europese Raad reikt verder dan die van een normale ministerraad. De raadsleden oefenen zowel de uitvoerende als de wetgevende macht uit. Er rijst een juridisch probleem op het vlak van de scheiding der machten omdat de Europese Raad de uitvoerende en de wetgevende macht uitoefent, terwijl de leden vertegenwoordigers zijn van de uitvoerende macht. De nationale parlementen kunnen de besluiten van de Europese Raad niet wijzigen. De accumulatie van machten in de Europese Raad is in strijd met onze

M. Luc Willems (VLD). – *Nous avons apporté quelques corrections techniques au texte que nous a transmis la Chambre. La Belgique a insisté sur la concrétisation de ce thème voici quelques années et tout particulièrement au cours de sa présidence européenne. La transposition de la directive est un signe de confiance réciproque entre les États membres. La contribution du parlement est cependant particulièrement modeste, la transposition d'une décision-cadre autorisant une marge de manœuvre plus réduite qu'un projet gouvernemental ordinaire.*

Il s'agit en réalité de la concrétisation de points qui avaient été repris dans le Traité d'Amsterdam et le Conseil européen de Tampere de 1999. C'est une avancée dans le concept d'espace juridique commun que nous voulons créer en Europe. La décision d'une autorité de droit sortit directement tous ses effets dans l'ensemble de l'UE.

Si cette loi est une étape importante vers une justice commune européenne, il reste encore bien du chemin à parcourir. Les décisions-cadres transfèrent en quelque sorte à l'UE une partie des compétences nationales. C'est une affaire des gouvernements au niveau du Conseil européen et non du Parlement européen. Les procédures d'extradition actuelles sont particulièrement désuètes et morcelées. De plus, elles ne pourront résister aux nouvelles formes de criminalité. C'est une situation préjudiciable non seulement aux victimes mais également aux suspects qui risquent d'être poursuivis injustement.

Il fallait donc une simplification et une uniformisation mais étant donné qu'en matière de droit pénal et de justice les pays s'accrochent encore à leur souveraineté, il n'y avait pas de véritable solution. Les événements dramatiques du 11 septembre 2001 ont accéléré les choses. Il fallait cependant encore mettre le principe de l'extradition en balance avec le respect des droits de l'homme. On a maintenant progressé dans la conciliation des deux principes.

Le principe important de la double pénalisation est maintenu, ce qui profite dans une certaine mesure aux droits de la défense. Une exception est faite en la matière. Dans 32 cas, l'exigence de la double incrimination est supprimée. Cette liste est un compromis entre États membres de l'UE obtenu au terme de longues et pénibles discussions. Je peux comprendre la suppression de la double pénalité mais le mandat d'arrêt européen doit se limiter aux faits importants.

Pour certains dossiers, le renoncement à la double pénalité est difficile. On renvoie à cet égard à l'avortement et à l'euthanasie. Ces faits qui ne sont plus nécessairement punissables chez nous le sont encore ailleurs, comme

uitgangspunten. Bovendien moeten de nationale politici voor de kiezer verantwoording afleggen over beslissingen waarbij ze niet betrokken zijn en waarop ze geen grip hebben.

Wij hebben in de commissie voor de Justitie de gelegenheid gehad opmerkingen te maken over de problemen bij de interpretatie van de 32 soorten misdrijven die aanleiding geven tot de toepassing van het Europees aanhoudingsbevel, over de afschaffing van de dubbele incriminatie en de afschaffing van de politieke exceptie ter zake, en over de eventuele juridische problemen die kunnen rijzen bij het specifieke Belgische voorbehoud ten aanzien van abortus en euthanasie.

De heer Luc Willems (VLD). – Wij hebben aan de tekst die ons door de Kamer werd overgezonden een aantal technische correcties aangebracht. Enkele jaren geleden was de verwezenlijking van dit thema nog een punt waar België sterk op hamerde, vooral in de tweede helft van 2001, toen België het voorzitterschap had van de Europese Unie. De omzetting van de richtlijn is een teken van wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten van de Unie. Niettemin moet worden gezegd dat de parlementaire inbreng bijzonder klein is aangezien het hier de omzetting van een kaderbesluit betreft en er dus minder manoeuvreerruimte is dan bij een gewoon regeringsontwerp.

Het betreft in feite, zoals reeds aangehaald in de bespreking, de concretisering van aspecten die in het Verdrag van Amsterdam en in de Europese Raad van Tampere van 1999 zijn vastgelegd. Het is een uitloper van het centrale denkbeeld van de gemeenschappelijke rechtsruimte dat wij binnen Europa willen creëren. De beslissing van een rechterlijke autoriteit heeft een volledige en rechtstreekse uitwerking in alle landen van de Unie.

Deze wet is een belangrijke stap naar een gemeenschappelijke Europese justitie, waarbij uiteraard nog een lange weg moet worden afgelegd. Door de kaderbesluiten wordt als het ware een deel van de nationale bevoegdheden overgeheveld naar het Europese vlak. Het is een zaak van de regeringen op het niveau van de Europese Raad en niet van het Europees Parlement. De thans bestaande uitleveringsprocedures zijn sterk verouderd en versnipperd. Ze zijn bovendien niet bestand tegen de vormen van criminaliteit waarmee we vandaag worden geconfronteerd. Die toestand is niet alleen in het nadeel van de slachtoffers, maar ook van de verdachten, die onterecht kunnen worden vervolgd.

Vereenvoudiging en uniformisering drongen zich dan ook op, maar omdat de landen zich inzake strafrecht en justitie nog vastklampen aan hun soevereiniteit, was er nog geen echte oplossing. De dramatische gebeurtenissen van 11 september 2001 hebben alles in een stroomversnelling gebracht. Natuurlijk dient er steeds een zekere afweging te gebeuren. Enerzijds is er het principe van de uitlevering en anderzijds is er de eerbiediging van de mensenrechten. Nu is er inzake de verzoening van beide principes een stap voorwaarts gedaan.

Het belangrijke principe van de dubbele strafbaarstelling blijft behouden, wat enigszins ten goede komt aan de rechten van de verdediging. Daarop is een uitzondering gemaakt. In 32 gevallen blijkt die vereiste van de dubbele incriminatie weg te vallen. Deze lijst is een compromis tussen de lidstaten van de Europese Unie, dat na lange en moeizame besprekingen werd

l'avortement en Irlande.

Nous devons examiner comment les choses évolueront à l'avenir et s'il n'y a pas d'abus par rapport à la liste des 32 cas.

Notre pays, plaque tournante du crime en raison de sa situation centrale et de son ouverture, sera une importante pierre de touche à cet égard. Nos tribunaux devront utiliser le mandat d'arrêt européen avec sagesse et réflexion. Il faudra aussi examiner si la charge de travail ne s'en trouve pas accrue. Nous souscrivons au projet. Nous ne pouvons d'ailleurs pas faire autrement compte tenu des accords européens.

Je renvoie aussi à ce qu'a dit le président de la commission. Nous sommes de plus en plus souvent confrontés en dernière minute à une décision-cadre que nous devons transposer en loi. Il importe que le Parlement national veille à être informé des embryons de projets au niveau de la Commission européenne et du Conseil européen. Nous devons aussi prendre contact quelques fois par an avec le Parlement européen afin de pouvoir conseiller notre gouvernement lorsqu'il négocie sur des sujets en rapport avec la justice et pouvant donner lieu à une décision-cadre.

Mme Anke Van dermeersch (VL. BLOK). – *Le fait que ce projet remplace le système d'extradition existant par un mécanisme basé sur un mandat d'arrêt européen fondé sur une reconnaissance mutuelle est une bonne chose. Ce projet de loi assouplit la procédure d'extradition des ressortissants de l'UE vers les autres États membres.*

Cette simplification résulte d'une loi-cadre européenne qui a été élaborée à la suite des attentats du 11 septembre 2001.

Le projet raccourcit également la procédure d'extradition. De plus, seules les autorités judiciaires seront impliquées, contrairement à l'ancien système d'extradition qui se déroulait en deux phases, l'arrestation judiciaire devant être suivie d'une décision d'extradition prise par le gouvernement qui devait donc s'ingérer dans une affaire purement judiciaire.

Celui qui est arrêté en Belgique pour un délit important commis en Allemagne ou en France dispose de toute une série d'instruments juridiques lui permettant de renvoyer son

bereikt. Ik kan begrip opbrengen voor het wegvallen van de dubbele strafbaarstelling, maar we moeten ons er toch van bewust zijn dat het Europees aanhoudingsbevel moet beperkt blijven tot zwaarwichtige feiten. Het mag geen gemakkelijksoplossing worden voor de onderzoeksgerechten om via artikel 5 van het verdrag en de 32 opgesomde gevallen gemeenrechtelijke misdrijven aan te pakken.

Voor bepaalde dossiers ligt het opgeven van de dubbele strafbaarstelling moeilijk. In dat verband is verwezen naar abortus en euthanasie. Deze feiten, die in ons land onder bepaalde voorwaarden niet meer strafbaar zijn, zijn dat in andere landen nog wel. Ierland bijvoorbeeld kan abortus kwalificeren als opzettelijke doodslag, een strafbaar feit dat is opgenomen in de lijst van 32 gevallen. Hiervoor zou Ierland dus kunnen teruggrijpen naar de vereenvoudigde procedure. Dat is niet de bedoeling. Het is belangrijk dat de Belgische magistraten een marginale toetsing behouden. We moeten bekijken hoe dit in de volgende jaren in de praktijk zal evolueren en of er van die lijst van 32 gevallen geen misbruik wordt gemaakt.

Ons land, door zijn centrale ligging en zijn openheid een draaischijf voor misdaad, zal in dat opzicht een belangrijke toetssteen zijn. Onze rechtbanken zullen op een verstandige en verantwoorde manier met het Europees aanhoudingsbevel moeten omgaan. Er zal ook moeten worden nagegaan of dit geen bijkomende werklast met zich zal brengen. We gaan akkoord met het ontwerp. We kunnen trouwens niet anders gelet op de Europese afspraken.

Ik verwijs ook nog naar wat de voorzitter van de commissie heeft gezegd. Het gebeurt immers steeds vaker dat we slechts op het laatste ogenblik worden geconfronteerd met een kaderbesluit dat in wet moet worden omgezet. Het is belangrijk dat het nationale parlement zich zodanig organiseert dat het kennis krijgt van de embryonale plannen op het niveau van de Europese Commissie en de Europese Raad. We moeten ook enkele keren per jaar contact hebben met het Europees Parlement zodat we onze regering kunnen adviseren wanneer ze onderhandelt over zaken die met justitie te maken hebben en die aanleiding kunnen geven tot een kaderbesluit.

Mevrouw Anke Van dermeersch (VL. BLOK). – Het is goed dat dit wetsontwerp het bestaande systeem van uitlevering vervangt door een mechanisme op basis van een Europees aanhoudingsbevel, gebaseerd op wederzijdse erkenning. Dit wetsontwerp versoepelt de procedure tot uitlevering van EU-onderdanen aan andere EU-lidstaten.

Deze vereenvoudiging vloeit voort uit een Europese kaderwet die werd opgesteld met de aanslagen van 11 september 2001 in het achterhoofd.

De uitleveringsprocedure wordt door dit wetsontwerp ook verkort en bovendien zullen enkel de gerechtelijke overheden erbij betrokken zijn. Dit in tegenstelling tot het oude systeem van uitlevering waarbij tot nu toe de uitlevering in twee fasen gebeurde en de gerechtelijke aanhouding moest worden gevolgd door een beslissing tot uitlevering door de regering, die zich dus moest mengen in een puur gerechtelijke aangelegenheid.

Wie in België wordt opgepakt voor een belangrijk misdrijf dat

extradition aux calendes grecques. Il en va de même pour un Allemand ou un Français qui a commis un délit en Belgique et qui est arrêté dans un autre pays.

Le mandat d'arrêt européen est un bon instrument dans la nécessaire lutte contre la criminalité organisée. La procédure d'extradition pour les délits graves est ainsi limitée à 90 jours. On pourra donc lutter plus facilement contre les attaques au bélier telles que celles qui ont eu lieu dans le Courtrais et leurs auteurs, qui font partie d'une bande internationale, en l'occurrence, française, pourront plus facilement être poursuivis en Belgique.

Les pays de l'Europe de l'Est candidats à l'UE devront transposer ce mandat d'arrêt européen dans leur législation. Les bandes d'Europe de l'Est sont terrifiées par les conditions épouvantables de détention qui règnent dans les prisons de leur pays, où ils devront purger leur peine.

Certains criminels d'Europe de l'Est savent habilement profiter des lacunes du système d'extradition en déployant chez nous leurs activités criminelles avant de se replier dans leur pays d'origine où ils séjournent ensuite impunément. Le mandat d'arrêt européen permettra leur arrestation.

Quelques remarques encore au sujet de la liste des 32 délits qui permettent le lancement d'un mandat d'arrêt européen. Parmi ces 32 infractions potentiellement punissables énumérées à l'article 5, alinéa 2, du projet de loi, citons le terrorisme, les homicides volontaires, les détournements d'avions.

Je trouve tout à fait normal que ces infractions figurent dans la liste du projet de loi étant donné que le projet est une transposition de la décision-cadre relative à la lutte contre le terrorisme créée à la lumière des attentats du 11 septembre.

Il y a donc deux décisions-cadres européennes relatives au terrorisme. La transposition en législation nationale de la première ayant déjà eu lieu au Sénat, c'est aujourd'hui au tour de la seconde.

On trouve le racisme et la xénophobie au n° 17 de la liste de l'article 5. D'autres États membres se posent également des questions sur cette liste. Ils trouvent aussi qu'on ne peut supprimer ainsi le contrôle via la double incrimination et qu'il faut quand même un contrôle marginal pour éviter les malentendus.

Il faudrait à tout le moins pouvoir vérifier si les faits tels que décrits dans le mandat d'arrêt européen relèvent de la liste de 32 délits et si l'information contenue dans le mandat d'arrêt européen n'est pas manifestement erronée. C'est certainement le cas lorsqu'il s'agit du racisme et de la xénophobie, l'interprétation des faits pouvant être fort différente selon les États membres

Avec mon collègue Jurgen Ceder, je dépose donc un amendement en vue de supprimer le point 17 de l'article 5 paragraphe 2. L'opportunité d'ajouter le racisme et la xénophobie dans ce contexte nous échappe. Qui plus est, les notions de racisme et de xénophobie font l'objet d'interprétations tellement différentes dans les différents États membres que la condition de la double incrimination nous semble opportune ici.

hij in Duitsland of Frankrijk heeft begaan, beschikt over een hele reeks juridische instrumenten om zijn uitlevering op de lange baan te schuiven. Hetzelfde geldt voor een Duitser of een Fransman die in België een misdrijf heeft begaan en in een ander land wordt opgepakt.

Het Europees aanhoudingsbevel is een goed instrument in de dringend noodzakelijke bestrijding van internationale criminaliteit. Aldus wordt de uitleveringsprocedure voor zware misdrijven tot 90 dagen beperkt. Ramkraken zoals we die kennen in West-Vlaanderen in het gerechtelijke arrondissement Kortrijk kunnen hierdoor gemakkelijker worden bestreden en daders die deel uitmaken van een internationale of, zoals in Kortrijk dikwijls het geval is, een Franse bende kunnen ook gemakkelijker door België worden vervolgd.

Ook de Oost-Europese landen die tot de Europese Unie willen toetreden zullen dit Europees aanhoudingsbevel in hun wetgeving moeten opnemen. Rondtrekkende Oost-Europese bendes zijn ontzettend bang voor de erbarmelijke omstandigheden in hun gevangenissen, waar ze dan hun straf zullen moeten uitzitten.

Sommige Oost-Europese criminelen weten nu handig gebruik te maken van het gebrekkige uitleveringssysteem door hier criminele activiteiten te ontplooiën en onmiddellijk terug te keren naar hun land van herkomst om aldus straffeloos te blijven. Dat wordt dan ook effectief aan banden gelegd door dit Europees aanhoudingsbevel.

Het kaderbesluit van Europa is dus een goed initiatief dat hierbij omgezet wordt in nationale wetgeving.

Ik heb echter nog enkele opmerkingen omtrent de lijst van 32 misdrijven waarvoor een Europees aanhoudingsbevel kan worden uitgeschreven en waarvoor de Belgische rechter niet hoeft na te gaan of ze ook strafbaar zijn volgens het Belgische strafrecht.

Deze 32 potentieel strafbare feiten worden opgesomd in artikel 5, 2de lid van het wetsontwerp.

Tot deze misdrijven behoren terrorisme, opzettelijke doodslag, kaping van vliegtuigen, enzovoort.

Ik vind het volkomen normaal dat deze misdrijven in deze lijst van het wetsontwerp voorkomen aangezien het wetsontwerp de omzetting is van het Europees kaderbesluit dat samen met het kaderbesluit omtrent de definitie en de bestraffing van terroristische activiteiten werd gecreëerd in het licht van de aanslagen van 11 september.

Twee Europese kaderbesluiten over terrorisme dus. De omzetting in nationale wetgeving van het eerste gebeurde reeds in de Senaat en vandaag is het tweede aan de beurt.

Twee Europese kaderbesluiten over terrorisme en toch wordt ook hier weer de politieke correctheid op misplaatste wijze bij gesleurd wanneer men een uitzondering maakt op de dubbele strafbaarstelling.

Want met stip op nummer 17 van de lijst in artikel 5 vinden we 'racisme en vreemdelingenhaat'.

Ook andere EU-lidstaten stellen zich vragen bij de lijst van 32 misdrijven opgesomd in artikel 5 van het voorliggende wetsontwerp.

Mme Clotilde Nyssens (CDH). – L'adoption d'un système de mandat européen est une bonne chose car elle permet de faciliter les poursuites et l'exécution de décisions judiciaires prises à l'égard de toute personne qui a commis une infraction au sein de l'Union européenne. Ce système peut s'avérer particulièrement efficace dans la lutte contre la criminalité organisée et le terrorisme. Il supprime par ailleurs la procédure lourde de l'extradition pour la remplacer par une procédure judiciaire qui ne dépendra plus du tout de l'exécutif. Le contrôle politique et administratif laisse la place au pouvoir judiciaire, lequel acquiert maintenant un véritable pouvoir décisionnel.

L'exigence de la double incrimination est par ailleurs supprimée pour autant que les faits qui justifient l'émission d'un mandat d'arrêt européen relèvent, selon la législation de l'État d'émission, d'une des 32 infractions reprises dans la décision-cadre et soient punis dans l'État d'émission du mandat d'arrêt européen d'une peine d'emprisonnement d'au moins trois ans. La décision-cadre raccourcit aussi les délais actuels en matière d'extradition et limite fortement les motifs de non-exécution du mandat d'arrêt européen. Il en résulte donc une accélération et aussi une simplification de la procédure que l'on ne peut qu'accueillir favorablement.

On abandonne par ailleurs, moyennant le respect de certaines conditions déterminées, le principe de la spécialité, selon lequel, dans la procédure actuelle d'extradition, la personne remise ne peut être poursuivie que pour les délits explicitement mentionnés dans la demande.

La suppression de l'exigence de la double incrimination dans les cas visés par le projet de loi découle logiquement de l'application du principe de la reconnaissance mutuelle. La décision de l'autorité judiciaire d'un autre État membre est reconnue dans tous ses effets, quels que soient les éléments constitutifs de l'infraction ou quelle que soit la qualification de cette infraction. Par ailleurs, ce principe s'appliquera non seulement à l'égard de personnes déjà jugées, mais aussi à l'égard de personnes simplement recherchées. La confiance mutuelle non seulement s'applique aux décisions de justice, mais implique aussi la reconnaissance de l'intégralité de la

Ook zij vinden dat de afschaffing van de controle door middel van dubbele strafbaarstelling niet zomaar kan en dat er toch een marginale controle nodig is teneinde misverstanden te voorkomen.

Men zou toch op zijn minst moeten kunnen nagaan of de feiten zoals omschreven in het Europees aanhoudingsbevel effectief onder de lijst van 32 misdrijven valt en of de informatie in het Europees aanhoudingsbevel niet kennelijk onjuist is. En dit is zeker het geval met betrekking tot racisme en vreemdelingenhaat omdat de begrippen en de interpretatie van de feitelijkheden soms op een geheel andere wijze worden ingevuld in andere EU-landen dan bij ons.

Ik dien dan ook samen met mijn collega Jurgen Ceder vandaag een amendement in om in artikel 5 van het wetsontwerp onder paragraaf 2 punt 17 te doen vervallen. De opportuniteit van de toevoeging van racisme en vreemdelingenhaat in deze context ontgaat ons. Bovendien worden de begrippen 'racisme en vreemdelingenhaat' door de EU lidstaten zo verschillend ingevuld dat de voorwaarde van dubbele strafbaarstelling hiervoor opportuun is.

Mevrouw Clotilde Nyssens (CDH). – *Het is goed dat er een Europees aanhoudingsbevel komt. Dat vergemakkelijkt immers de vervolgingen alsook de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen genomen ten opzichte van eenieder die in de Europese Unie een strafbaar feit heeft gepleegd. Die regeling kan bijzonder efficiënt blijken in de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit en het terrorisme. De logge uitleveringsprocedure valt weg en wordt vervangen door een rechterlijke procedure, die helemaal niet meer afhangt van de regering. De politieke en administratieve controle maakt plaats voor de rechterlijke macht, die nu echt beslissingsmacht krijgt.*

De dubbele strafbaarheid valt overigens weg voor zover de feiten die het uitvaardigen van een Europees aanhoudingsbevel rechtvaardigen, volgens de wetgeving van de uitvaardigende Staat behoren tot de 32 strafbare feiten die werden opgenomen in het kaderbesluit en in die uitvaardigende Staat worden bestraft met een gevangenisstraf van minimaal drie jaar. Het kaderbesluit verkort ook de huidige termijnen voor uitlevering en beperkt sterk de redenen voor de weigering van de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel. Dat leidt dus tot een snellere en eenvoudiger procedure.

Als bepaalde voorwaarden worden nageleefd, wordt overigens ook afgestapt van het specialiteitsbeginsel, volgens hetwelk in de huidige uitleveringsprocedure de uitgeleverde persoon alleen mag worden vervolgd voor de misdrijven die uitdrukkelijk in de aanvraag werden vermeld.

Het afschaffen van de vereiste van de dubbele strafbaarheid in de door het wetsontwerp bedoelde gevallen vloeit logischerwijze voort uit de toepassing van het principe van de wederzijdse erkenning. De beslissing van de rechterlijke autoriteit van een andere lidstaat wordt in al haar gevolgen erkend, ongeacht de kwalificatie van het misdrijf. Dat principe is overigens niet alleen van toepassing op de al veroordeelde personen, maar ook op de personen die worden gezocht. Het wederzijds vertrouwen is niet alleen van toepassing op de beslissingen van het gerecht, maar impliceert ook de erkenning van de integriteit van de

législation et de la procédure pénale des autres États membres.

La confiance mutuelle implique que le contrôle de l'état d'exécution du mandat d'arrêt soit réduit au minimum car la régularité et la légalité de la demande sont supposées. Cette confiance est basée sur la présomption que les systèmes judiciaires des différents États membres sont des systèmes démocratiques, offrant toutes les garanties de respect des droits fondamentaux.

À cet égard cependant, tant la décision-cadre que le projet de loi de transposition laissent subsister certaines questions. L'article 4, §5 du projet de loi de transposition dispose que l'exécution du mandat européen est refusée « s'il y a des raisons sérieuses de croire que l'exécution du mandat d'arrêt européen aurait pour effet de porter atteinte aux droits fondamentaux de la personne concernée, tels qu'ils sont consacrés par l'article 6 du Traité sur l'Union européenne ». Le projet de loi va donc plus loin – et c'est une bonne chose – que ce que requiert en fait la décision-cadre puisque le motif d'atteinte aux droits fondamentaux est expressément mentionné dans le projet de loi comme motif de non-exécution obligatoire du mandat d'arrêt européen, alors que ce motif n'est repris ni à l'article 3 – motif de non-exécution obligatoire du mandat d'arrêt européen – ni à l'article 4 – motif de non-exécution facultative du mandat d'arrêt européen – de la décision-cadre. On peut toutefois s'interroger sur le type de contrôle que sera en droit d'exercer le juge pour vérifier si l'exécution du mandat d'arrêt européen porte atteinte à l'article 6 du Traité de l'Union européenne, qui vise l'entière de la Convention européenne des droits de l'homme et donc toutes ses dispositions ayant un effet direct en Belgique. Jusqu'où ira ce contrôle ? Comment sera-t-il assuré ? Si le contrôle judiciaire paraît central, les marges de ce contrôle ne sont-elles pas en réalité très étroites ? Le principe même du mandat d'arrêt européen s'oppose en effet à un examen approfondi du cas d'espèce.

Dans le prolongement de ce qui a été dit sur l'abandon du principe de spécialité, avons-nous la certitude que, dans le cadre de la lutte contre le terrorisme, les États membres n'utiliseront pas la stratégie d'une sous-qualification des faits pour se faire remettre une personne et ensuite requalifier les faits ?

Le mandat d'arrêt européen n'induit pas une unification des législations et des procédures pénales. Il permet au contraire la coexistence de systèmes très différents entre États membres. L'objectif est moins d'unifier les législations nationales que de justifier l'utilisation différente dans chaque État membre de règles de procédure pénale somme toute dérogatoires au droit commun. Pour rendre l'utilisation du système du mandat d'arrêt européen optimal, ne faudrait-il pas plus fondamentalement procéder à un rapprochement des législations et des procédures pénales des États membres ? Le rapprochement des législations des États membres en matière de procédure et de garanties procédurales ne risque-t-il pas de poser problème, plus particulièrement au regard de l'élargissement ?

En effet, l'élargissement en cours suppose encore beaucoup de travail en matière d'harmonisation et, éventuellement, de comparaison des systèmes juridiques et judiciaires. Ce ne peut être une excuse pour reporter cet élargissement, mais il est

wetgeving en de strafrechtelijke procedure van de andere lidstaten.

Het wederzijds vertrouwen impliceert dat de controle van de stand van uitvoering van het aanhoudingsbevel tot een minimum wordt beperkt, want het verzoek wordt geacht regelmatig en legaal te zijn. Dat vertrouwen steunt op het vermoeden dat de rechtssystemen van de verschillende lidstaten democratische systemen zijn die alle garanties bieden inzake de naleving van de fundamentele rechten.

In dat verband blijven echter zowel in het kaderbesluit als in het wetsontwerp tot omzetting ervan bepaalde onduidelijkheden bestaan. Artikel 4, paragraaf 5, van het ontwerp bepaalt dat de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel wordt geweigerd "ingeval ernstige redenen bestaan te denken dat de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel afbreuk zou doen aan de fundamentele rechten van de betrokken persoon, zoals die worden bevestigd door artikel 6 van het Verdrag betreffende de Europese Unie". Het wetsontwerp gaat dus verder dan wat het kaderbesluit eigenlijk vereist. Het motief afbreuk aan de fundamentele rechten wordt in het wetsontwerp immers uitdrukkelijk vermeld als verplichte reden voor de weigering van de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel, terwijl die reden helemaal niet wordt vermeld in het kaderbesluit. Men kan zich evenwel afvragen welke controle de rechter zal mogen uitoefenen om na te gaan of de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel afbreuk doet aan artikel 6 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, dat het volledige Europese Verdrag inzake de rechten van de mens beoogt, en bijgevolg alle bepalingen die een rechtstreeks gevolg hebben in België. Hoe ver zal die controle gaan? Hoe zal ze worden uitgevoerd? De controle door het gerecht lijkt wel centraal te staan, maar zijn de marges voor die controle eigenlijk niet zeer beperkt? Het principe van het Europees aanhoudingsbevel staat zo'n grondig onderzoek immers in de weg.

Zijn wij, nu het specialiteitsbeginsel wegvalt, wel zeker dat de lidstaten in het kader van de strijd tegen het terrorisme niet zullen overgaan tot het onderkwalfieren van de feiten om een persoon te laten overleveren, om ze daarna te herkwalfieren?

Het Europees aanhoudingsbevel leidt niet tot een eenmaking van de wetgevingen en strafrechtelijke procedures. Het zal het daarentegen wel mogelijk maken dat tussen de lidstaten verschillende systemen naast elkaar bestaan. Het is niet zozeer de bedoeling de nationale wetgevingen eenvormig te maken dan wel een verantwoording te geven voor het feit dat elke lidstaat de regels inzake strafrechtelijke procedure, die toch een afwijking vormen van het gemeen recht, op een andere wijze gebruiken. Moeten we, met het oog op een optimaal gebruik van het systeem van het Europees aanhoudingsbevel, de wetgevingen en strafrechtelijke procedures in de lidstaten niet fundamentele dichter bij mekaar brengen? Kan dat niet voor problemen zorgen voor de uitbreiding?

De lopende uitbreiding vergt immers nog veel werk inzake harmonisering en eventueel vergelijking van het rechtssysteem. Dat mag geen excuus zijn om de uitbreiding uit te stellen, maar het is wel duidelijk dat de volledige

clair que l'harmonisation complète n'est pas pour demain.

Enfin, ce type de législation, tout comme la décision cadre relative à la lutte contre le terrorisme, ne présente-t-il pas le risque d'induire des formes de criminalisation d'opinion ou d'action politique jugées indésirables ? Dans le cadre de l'examen du projet précédent, M. Vandenberghe a parlé de la difficulté de séparer infraction politique et criminalité. L'action politique a en effet des contours délicats à cerner. Il ne faut pas oublier que l'instauration du mandat d'arrêt européen qui remplacera dans l'Union européenne la procédure d'extradition prévoit l'abolition totale de « l'exception politique », qui permettait à un État de refuser une extradition demandée en rapport à la commission d'un délit politique.

Même si le mandat d'arrêt d'europpéen constitue une avancée certaine en ce qu'il facilite la poursuite de personnes recherchées et l'exécution de décisions judiciaires prises au sein de l'Union européenne, et qu'il simplifie et accélère la procédure de remise de personnes entre États membres, particulièrement dans le cadre de la lutte contre la grande criminalité et le terrorisme, je pense que nous nous devons de rester attentifs au respect des droits fondamentaux et des garanties procédurales dans l'application de cette nouvelle législation, et au risque d'utilisation abusive que ce type de législation peut induire. Il importe donc, à mes yeux, qu'une évaluation de cette législation soit menée dans chaque État membre après une certaine période d'application de la loi.

M. Zenner, le rapporteur, a parlé de l'euthanasie et de l'avortement qui ont été explicitement cités dans le projet de loi. Je n'ai pas déposé d'amendement à cet égard mais je reste perplexe devant la difficulté qu'aura le juge à qualifier ces délits, ou ces non-délits selon le prescrit de la loi belge ; le magistrat sera en effet appelé inévitablement à rendre son avis quant au fond.

Mme Laurette Onkelinx, vice-première ministre et ministre de la Justice. – Je voudrais remercier l'ensemble des membres de la commission pour la grande qualité de leur travail qui a permis d'apporter de nombreuses précisions.

Pour le reste, je me permets de renvoyer aux réponses que j'ai fournies lors des travaux de la commission.

– **La discussion générale est close.**

Discussion des articles

(Pour le texte corrigé par la commission de la Justice, voir document 3-395/4.)

M. le président. – L'article 5 est ainsi libellé :

§1. L'exécution est refusée si le fait qui est à la base du mandat d'arrêt européen ne constitue pas une infraction au regard du droit belge.

§2. Le paragraphe précédent ne s'applique pas si le fait constitue une des infractions suivantes, pour autant qu'il soit puni dans l'État d'émission d'une peine privative de liberté d'un maximum d'au moins trois ans :

1° participation à une organisation criminelle ;

2° terrorisme ;

harmonisering nog niet voor morgen is.

Kan dat soort wetgeving, zoals trouwens ook het kaderbesluit inzake de strijd tegen het terrorisme, uiteindelijk geen aanleiding geven tot de strafbaarstelling van ongewenst geachte meningen en politieke handelingen? Bij de bespreking van het vorige ontwerp had de heer Vandenberghe het over de moeilijkheid om een onderscheid te maken tussen politiek misdrijf en criminaliteit. Het politieke handelen kan immers moeilijk worden omschreven. We mogen niet vergeten dat met de invoering van het Europees aanhoudingsbevel, dat in de Europese Unie de uitleveringsprocedure vervangt, volledig wordt afgezien van de 'politieke uitzondering', die het een Staat mogelijk maakte de gevraagde uitlevering te weigeren voor een politiek misdrijf.

Het Europees aanhoudingsbevel is zeker een vooruitgang, maar we moeten blijven letten op het respect voor de fundamentele rechten en de procedurele waarborgen en ervoor zorgen dat de regeling niet wordt misbruikt, wat nogal het geval is met dat soort wetgeving. Nadat de wetgeving enige tijd wordt toegepast, moet volgens mij in elke lidstaat een evaluatie worden gemaakt.

De heer Zenner had het over de begrippen abortus en euthanasie, die uitdrukkelijk in het wetsontwerp werden genoemd. Ik heb geen amendement ingediend, maar het verbaast mij ten zeerste dat de rechter die feiten zal moeten kwalificeren, wat zeer moeilijk zal zijn.

Mevrouw Laurette Onkelinx, vice-eerste minister en minister van Justitie. – *Ik dank alle commissieleden voor hun uitstekend werk, waardoor talrijke verduidelijkingen konden worden aangebracht.*

Voor het overige verwijs ik naar de antwoorden die in tijdens de commissiewerkzaamheden heb gegeven.

– **De algemene bespreking is gesloten.**

Artikelsgewijze bespreking

(Voor de tekst verbeterd door de commissie voor de Justitie, zie stuk 3-395/4.)

De voorzitter. – Artikel 5 luidt:

§1. De tenuitvoerlegging wordt geweigerd ingeval het feit waarop het Europees aanhoudingsbevel betrekking heeft, krachtens het Belgische recht niet strafbaar is.

§2. De vorige paragraaf is niet van toepassing ingeval het gaat om een van de volgende strafbare feiten, voor zover deze in de uitvaardigende lidstaat met een maximale vrijheidsbenemende straf van minimaal drie jaar worden bestraft:

1° deelneming aan een criminele organisatie;

2° terrorisme;

3° traite des êtres humains ;
 4° exploitation sexuelle des enfants et pédopornographie ;
 5° trafic illicite de stupéfiants et de substances psychotropes ;
 6° trafic illicite d'armes, de munitions et d'explosifs ;
 7° corruption ;
 8° fraude, y compris la fraude portant atteinte aux intérêts financiers des Communautés européennes au sens de la Convention du 26 juillet 1995 relative à la protection des intérêts financiers des Communautés européennes ;
 9° blanchiment du produit du crime ;
 10° faux monnayage et contrefaçon de l'euro ;
 11° cybercriminalité ;
 12° crimes contre l'environnement, y compris le trafic illicite d'espèces animales menacées, et le trafic illicite d'espèces et d'essences végétales menacées ;
 13° aide à l'entrée et au séjour irréguliers ;
 14° homicide volontaire, coups et blessures graves ;
 15° trafic illicite d'organes et de tissus humains ;
 16° enlèvement, séquestration et prise d'otage ;
 17° racisme et xénophobie ;
 18° vols organisés ou avec arme ;
 19° trafic illicite de biens culturels y compris antiquités et œuvres d'art ;
 20° escroquerie ;
 21° racket et extorsion de fonds ;
 22° contrefaçon et piratage de produits ;
 23° falsification de documents administratifs et trafic de faux ;
 24° falsification de moyens de paiement ;
 25° trafic illicite de substances hormonales et autres facteurs de croissance ;
 26° trafic illicite de matières nucléaires et radioactives ;
 27° trafic de véhicules volés ;
 28° viol ;
 29° incendie volontaire ;
 30° crimes relevant de la juridiction de la Cour pénale internationale ;
 31° détournement d'avions ou de navires ;
 32° sabotage.

§3. En matière de taxes et impôts, de douane et de change, l'exécution du mandat d'arrêt européen ne pourra être refusée pour le motif que la loi belge n'impose pas le même type de taxes ou d'impôts ou ne contient pas le même type

3° mensenhandel;
 4° seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie;
 5° illegale handel in verdovende middelen en psychotrope stoffen;
 6° illegale handel in wapens, munitie en explosieven;
 7° corruptie;
 8° fraude, daaronder begrepen fraude die afbreuk doet aan de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen in de zin van de Overeenkomst van 26 juli 1995 aangaande de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen;
 9° witwassen van de opbrengst van misdrijven;
 10° valsemunterij en namaak van de euro;
 11° computercriminaliteit;
 12° milieucriminaliteit, daaronder begrepen illegale handel in bedreigde diersoorten en illegale handel in bedreigde planten- en boomsoorten;
 13° hulp bij het onrechtmatig binnenkomen van en verblijven op het grondgebied;
 14° opzettelijke doodslag of ernstige slagen en verwondingen;
 15° illegale handel in menselijke organen en weefsels;
 16° ontvoering, opsluiting en gijzelneming;
 17° racisme en vreemdelingenhaat;
 18° georganiseerde of gewapende diefstal;
 19° illegale handel in cultuurgoederen, daaronder begrepen antiquiteiten en kunstwerken;
 20° oplichting;
 21° racketeering en afpersing;
 22° namaak en ongeoorloofde productie van goederen;
 23° vervalsing van administratieve documenten en handel in valse stukken;
 24° vervalsing van betaalmiddelen;
 25° illegale handel in hormonale stoffen en andere groeifactoren;
 26° illegale handel in nucleaire en radioactieve stoffen;
 27° handel in gestolen voertuigen;
 28° verkrachting;
 29° opzettelijke brandstichting;
 30° misdaden die tot de rechtsmacht van het Internationaal Strafhof behoren;
 31° kaping van vliegtuigen of van schepen;
 32° sabotage.

§3. Met betrekking tot taksen en belastingen, en in douane- en wisselzaken kan de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel niet worden geweigerd omdat de Belgische wet niet dezelfde soort taksen of belastingen

de réglementation en matière de taxes ou impôts, de douane et de change que la législation de l'État d'émission.

§4. Pour l'application du paragraphe 2, 14°, les faits d'avortement visés par l'article 350, alinéa 2 du Code pénal et les faits d'euthanasie visés par la loi du 28 mai 2002 relative à l'euthanasie ne sont pas considérés comme couverts par la notion d'homicide volontaire.

À cet article, Mme Van dermeersch et M. Ceder proposent l'amendement n° 4 (voir document 3-395/5) ainsi libellé :

Supprimer le 17° de cet article.

– **Le vote sur cet amendement et sur l'article 5 est réservé.**

– **Les autres articles sont adoptés sans observation.**

– **Il sera procédé ultérieurement aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.**

M. le président. – L'ordre du jour de la présente séance est ainsi épuisé.

Nous entamerons la séance publique de demain, à 10 heures, avec le projet de loi-programme. Les votes sur l'ensemble des points dont la discussion sera terminée auront lieu à partir de 17 heures.

Nous poursuivrons nos travaux vendredi, dès 10 heures, en espérant que la Chambre se sera prononcée sur la DLU, ce dont je ne suis absolument pas certain, le Conseil d'État se réunissant aujourd'hui encore à ce sujet.

Les prochaines séances auront lieu le jeudi 18 décembre 2003 à 10 h, à 15 h et à 19 h.

(La séance est levée à 15 h 35.)

Excusés

M. De Clerck, pour d'autres devoirs, demande d'excuser son absence à la présente séance.

– **Pris pour information.**

oplegt, of niet voorziet in dezelfde soort regelgeving inzake taken en belastingen of betreffende douane- en wisselzaken als de wetgeving van de uitvaardigende Staat.

§4. Voor de toepassing van §2, 14°, worden de feiten van abortus bedoeld in artikel 350, tweede lid, van het Strafwetboek en de feiten van euthanasie bedoeld in de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie, niet beschouwd als opzettelijke doodslag.

Op dit artikel hebben mevrouw Van dermeersch en de heer Ceder amendement 4 ingediend (zie stuk 3-395/5) dat luidt:

In §2, het 17° doen vervallen.

– **De stemming over dit amendement en over artikel 5 wordt aangehouden.**

– **De overige artikelen worden zonder opmerking aangenomen.**

– **De aangehouden stemmings en de stemming over het wetsontwerp in zijn geheel hebben later plaats.**

De voorzitter. – De agenda van deze vergadering is afgewerkt.

Morgen beginnen we om 10 uur met de programmawet. De stemmings over de afgehandelde punten vinden plaats vanaf 17 uur.

Vrijdag zetten we om 10 uur onze werkzaamheden voort, in de hoop dat de Kamer tegen dan over de EBA heeft gestemd. Ik ben daar volstrekt niet zeker van daar de Raad van State daarover vandaag nog vergadert.

De volgende vergaderingen vinden plaats donderdag 18 december 2003 om 10 uur, om 15 uur en om 19 uur.

(De vergadering wordt gesloten om 15.35 uur.)

Berichten van verhindering

Afwezig met bericht van verhindering: de heer De Clerck, wegens andere plichten.

– **Voor kennisgeving aangenomen.**